

Mbreti bretkosë dhe Hajnrihu i hekurt

Në kohët e vjetra, kur dëshira akoma bëhej ndihmë, jetonte një mbret, vajzat e të cilit ishin të gjitha të bukura. Por më e reja ndër to, ishte aq e bukur, saqë edhe dielli vetë, që shumë kishte parë, mrekullohej sa herë që ndriste fytyrën e saj. Në afërsi të kështjellës së mbretit, gjendej një pyll i madh e i errët dhe në këtë pyll nën një bli të vjetër ishte një burim. Ndërsa një dite bënte zagushi e madhe, fëmija e mbretit doli në pyll dhe u ul rrëzë burimit të flohtë; dhe kur e zinte mërzia, mernte një sferë të artë, e hidhte lart dhe e priste përsëri; kjo ishte për të loja e saj më e dashur.

Ndodhi njëherë, që sfera e artë e vajzës së mbretit nuk ra në duart e saj që kishte mbajtur lart, por u përplas tutje në tokë e u rrokullis drejt e brenda në ujë. Vajza e mbretit e ndoqi me atë sy, por sfera u zhduk dhe burimi ishte aq i thellë, saqë s'mund të shihej as fundi. Në atë moment vajza zuri të qajë. E qara e saj sa bëhej e më e lartë dhe ajo s'mund të qetësohej aspak. Dhe teksa ajo vajtonte, i foli një zë: „Ç'është me ty bijë e mbretit, ti qan ngaqë të dhimbset një gur.” Ajo vështroi përreth, se prej nga vinte ky zë dhe pa një bretkosë, që po zgjaste kokën e saj të trashë dhe të rëndomtë nga uji. „Ah, ti qënke pllaq-plluqe e ujit”, -tha ajo, - „unë qaj për sferën time të artë që më ra mua poshtë në burim.” - „Pusho dhe mos qaj” - u përgjigj bretkosa, - „unë mund të gjej një zgjidhje, por çfarë më jep ti mua, nëse ta sjell përsëri lart lojën tënde?” - „Çfarë të kesh dëshirë, e dashur bretkosë” - tha ajo, - „rrobat e mia, perlat dhe gurët e mi të çmuar, si dhe kurorën e artë që mbaj.” Bretkosa iu përgjigj: „Rrrobat tuaja, perlat dhe gurët tuaj të çmuar, si dhe kurora jote e artë nuk më hyjnë në punë, por ti nëse ti më do mua, që unë të jem miku dhe shoku yt i lojës, të ulem në tryezën tënde pranë teje, të ha nga pjatëza jote e artë, të pi nga kupëza jote, të fle në shtratin tënd të vogël; nëse ti mi premtton këto, atëherë unë do zhytem dhe do të sjell përsëri sipër sferën tënde të artë.” - „Ah, kështu” - tha ajo - „unë të premttoj ty gjithçka qëti do, nëse më sjell përsëri sferën.” Por ajo mendonte: ç'dërdëllis kjo bretkosë naive, ajo rri në ujë me sojin e saj dhe kuakit, si mund tu bëjë shoqëri njerëzve. Bretkosa, si mori premtimin, zhyti kokën e saj, u ul poshtë dhe për një çast u ngrit përsëri duke notuar. Në gojë mbante sferën dhe e hodhi atë në bar. Vajza e mbretit ishte plot gëzim, kur ajo pa sërish lojën e saj të bukur, e mori dhe u largua me të. „Prit, prit” - thirri bretkosa, - „më merr me vete, unë nuk mund të vrapoj ashtu si ti”. Ajo thërriste aq fort sa mundte, por kuak-kuaket e saj nuk bënë dobi. Vajza nuk ia vinte më veshin, nxitonte për në shtëpi dhe sakaq kishte harruar bretkosën e mjerë, së cilës iu desh të zhytej përsëri në burimin e saj.

Në ditën tjetër, kur vajza ishte ulur me mbretin dhe gjithë njerëzit e oborrit në sofër dhe po hante në pjatëzën e saj të artë, seç u dëgjua diçka tek vinte duke u zvarritur pliq-plaç, pliq-plaç shkallëve të mermerta, dhe kur kishte mbërritur lart, trokiti në derë dhe u dëgjua një zë, që thirri: „Vajzë e mbretit, vogëlushe, hapma”. Ajo vrapoi të shihte se kush ishte përjashta dhe kur e hapi, pa bretkosën, që qëndronte para e ulur. Tek e pa, vajza përplasi derën me forcë, u ul përsëri në tryezë dhe filloi të kishte frikë. Mbreti vuri re mirë se asaj po i rrihte zemra fort dhe i foli: „Fëmija im, nga se ke frikë, mos është ndonjë gjigant para derës, që do të të rrëmbejë?” - „Jo” - u përgjigj ajo, - „s'është një gjigant, por vecse një bretkosë e shëmtuar”. „Çfarë kërkon bretkosa nga ti?” - „Ah, i dashur baba, kur unë isha ulur në pyll tek burimi dhe po luaja, më ra aty sfera e artë në ujë. Dhe ngaqë unë qaja, bretkosa ma solli përsëri sipër. Ajo kërkonte me ngulm, që ajo të bëhej miku im dhe kështu unë i premtova; por unë s'mendoja kurrë që ajo të mund të largohej nga pellgu i saj. Tani ajo është përjashta dhe do të, që të hyjë brenda”. Ndërkohë dera trokiti për herë të dytë dhe u dëgjua përsëri e thirrura:

„Vajzë e mbretit, vogëlushe
hapma,
Nuk e di ti se ç'më the dje
tek uji i flohtë i burimit?
Vajzë e mbretit, vogëlushe,
hapma.”

Ateherë mbreti tha: „Çfare ti ke premtuar, duhet ta mbash, shko dhe hapja”. Ajo shkoi dhe hapi derën, bretkosa u hodh brenda duke ndjekur vajzën pas, gjer te karrigja e saj, u ul dhe thirri: „Më ngre lart tek ti”. Vajza ngurroi, derisa më në fund mbreti urdhëroi. Për sa ishte në karrige, bretkosa kërkonte të mbi tryezë dhe kur u ul foli: „Më afro pjatëzën tënde të artë, që të hamë bashkë”. Ajo e bëri, por u pa që e bëri pa dëshirë. Bretkosa hëngri me shije, por asaj i mbeste pothuajse çdo kafshatë në fyt. Në fund foli: „Unë jam ngopur dhe tani jam e lodhur, tani më shpie në dhomën tënde, më shtro shtratin tënd të

mëndafshhtë, të shtrihemi e të flemë bashkë”. Vajza e mbretit filloi të qante dhe druhej nga bretkosa e fohtë, të cilën as që guxonte ta prekte, e jo më tani ta linte të flinte në shtratin e saj të bukur e të pastër. Por mbreti u zemërua dhe i foli: „ Atë që të ndihmoi, kur ti ishe në nevojë, ti s’duhet ta mospërfillësh më pas”. Atëherë ajo e kapi bretkosën me dy gishta e ngriti dhe e la në një qoshk të dhomës. Po kur vajza u shtri në shtrat, bretkosa u afrua duke u zvarritur dhe foli: „ Unë jam e lodhur dhe dua të fle po aq mirë, sa edhe ti, më ngre lart, përndryshe i thashë babait tënd “. Në atë moment vajza u hidhërua tepër, e ngriti atë lart dhe e përplasi për mur me sa fuqi që kishte; tani do të jesh më e qetë, bretkosë e shëmtuar.

Por kur ajo ra përtokë, nuk ishte më një bretkosë, por një djalë mbreti me sy të bukur e dashmirës. Dhe ky na ishte, sipas vullnetit të babait të vajzës, miku dhe bashkshorti i saj i dashur. Atëherë djali i tregoi asaj, se si një shtrigë e keqe e kishte nëmur dhe shndërruar, dhe askush s’kishte mundur ta shpëtonte prej burimit, përveç vajzës vetë. Të nesërmen ata donin të shkonin së bashku në mbretërinë e tij. Ata ranë të flinin dhe në mëngjesin e ditës tjetër, kur doli dielli erdhi një karrocë e mbrehur me tetë kuaj të bardhë, të cilët kishin një tufë pendësh mbi kokë dhe përshkoheshin nga gjerdanë të artë. Prapa qëndronte shërbyesi i mbretit të ri, që ishte Hajnrihu besnik. Hajnrihu besnik ishte trishtuar aq shumë ngaqë zotëria i tij ishte shndërruar në bretkosë, saqë kishte lidhur tre zinxhirë të hekurt për të shtrënguar zemrën, që të mos i çahet nga dhimbja dhe pikëllimi. Karroca duhet të çonte mbretin e ri në mbretërinë e tij, kështu që Hajnrihu i hipi ata të dy brenda dhe qëndroi përsëri prapa. Dhe si kishin bërë një copë rrugë, djali dëgjonte tek kërciste pas shpinës së tij sikur diçka po thyhej. Atëherë ai u kthye dhe thërriti:

„ Hajnrih, karroca po thyhet”.
„ Jo, zotëri, karroca jo,
Është një prangë nga zemra ime
Që aty ndodhej, në të mëdhatë mundime
Kur Ju tek burimi uleshit
Dhe veçse një qelbës uji ishit”.

Herë pas here kërciste gjatë rrugës dhe djali i mbretit mendonte gjithnjë se karroca po çahet, por s’ishin veçse prangat që këputeshin nga zemra e Hajnrihut besnik, ngaqë zotëria i tij ishte i çliruar dhe i lumtur.